

הישיבה השלוש מאות ותשע עשרה (שיט)

ביום כ"ו בשבט התשע"א (31 בינואר 2011) בשעה 13:30, בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים ארי אבנר, עוזי אורנן, שולמית אליצור, יהושע בלאו, משה בר-אשר (יו"ר), יוחנן ברויאר, עמינדב דיקמן, גיל הראבן, אפרים חזן, אברהם טל, יוסף יהלום, חיים כהן, קציעה כ"ץ, שלמה נאה, יוסף עופר, שמואל פסברג, שמעון שרביט;
החברים-היועצים אלישע קימרון, דוד רוזנטל, עפרה תירוש-בקר;
המנהלת הכללית טלי בן-יהודה;
מרכזת מפעל המילון ההיסטורי דורית לרר; עובדי המזכירות המדעית רונית גדיש וברק דן.

סדר היום: א. ברכות

ב. תקציב האקדמיה לשנת 2010 ולשנת 2011

ג. מפעל המילון ההיסטורי:

1. אברהם טל: דין וחשבון על מפעל המילון ההיסטורי
2. דורית לרר: מה חדש במאגרים?

א. ברכות

מ' בר-אשר: אפתח את הישיבה בשתי ברכות קצרות: האחת לחברנו אמציה פורת, החתן הראשון של פרס ראש הממשלה ללשון העברית על שם אליעזר בן-יהודה. בהזדמנות זו גם אחל לו בריאות טובה.

השנייה לשלושת חברינו – גיל הראבן, יוסי עופר ואורה שורצולד – שנבחרו חברים מלאים לאקדמיה. הגב' שורצולד התנצלה על שנבצר ממנה לבוא היום לישיבה.

ב. תקציב האקדמיה לשנת 2010 ולשנת 2011

מ' בר-אשר: על פי הנחיות אגף התקציבים במשרד האוצר, המועד האחרון להעברת הצעת התקציב לשנת 2011 הוא אחד בפברואר 2011. אם כן היום הוא היום האחרון לאישור התקציב לשנת 2011. יכולנו לקיים את הישיבה הזאת כבר מזמן, אלא שהיינו תלויים באישור תקציב 2010, ואישור סופי שלו קיבלנו רק בתחילת דצמבר – בשלהי שנת התקציב – בפגישה עם שרת התרבות והספורט לימור לבנת. בפגישה זו נכח גם

צבי האוזר, מזכיר הממשלה, ואת שניהם עליי להזכיר לטובה. הם כיבדו את הסיכומים שהיו לנו עמם מתחילת השנה, עמדו לימיננו בסוגיית התקציב ואף הצליחו לגבור על חשבת המשרד.

התקציב הסופי לשנים 2010 ו-2011 עומד אפוא על תשעה מיליוני שקלים, אבל יש בין שני התקציבים הבדל מהותי שבגללו המליאה מתבקשת היום לא רק לאשר את תקציב השנה הזאת, אלא גם לאשר מחדש את תקציב השנה שחלפה: לפני כחמש שנים קיבלה האקדמיה מראש הממשלה דאז אריאל שרון תקציב מיוחד של מיליון שקלים וחצי לפיתוח. לא ידענו, וכנראה גם משרד התרבות לא ידע, שעלינו לנצל את התקציב הזה תוך שנתיים או לקבל הרשאה מיוחדת להאריך את השימוש בו. מאז ועד היום הוצאנו רק שלוש מאות אלף שקל ממנו, ובמיליון ומאתיים אלף השקלים הנתרים לא היינו רשאים לגעת בהיותם מיועדים לפיתוח בלבד. עתה כדי שלא נאבד את הכסף הזה אפשר לנו משרד התרבות להשתמש בו בתקציב 2010 לצרכינו השוטפים, והובטח לנו שבשנת 2011 הסכום הזה יוקצה לנו מחדש – בתנאי שבאמת נשתמש בו השנה. מכאן ההבדל בין תקציב 2010 לתקציב 2011: בלי הסכום הזה תקציב האקדמיה לשנת 2010 ממשרד התרבות והספורט איננו תשעה מיליון אלא רק שבעה מיליון ושמונה מאות אלף; מיליון ומאתיים אלף לא הוזרמו לנו אלא התיירו לנו להפשירים. לעומת זאת בשנת 2011 בסיס התקציב הוא תשעה מיליון, ותקציב הפיתוח – מיליון ומאתיים אלף שקל – יוקצה בנפרד. על סכומים אלה יש להוסיף כמיליון שקלים מהכנסות עצמיות, כגון שירותי ייעוץ לשון, מכירת כתבי האקדמיה ו"מאגרים". בסך הכול עומד תקציב האקדמיה כולו לשנת 2011 על 11,385,000 ש"ח.

סעיפי התקציב מוצגים לפניכם. אבקש מהגב' בן-יהודה להסביר את עיקרם.

ט' בן-יהודה: כבכל שנה גם בשנת 2011 מרבית הוצאות מיועדות לתשלום שכר העובדים – יותר משמונה מיליוני ש"ח. הפער של כחצי מיליון שקלים בסעיף זה מן השנה שעברה נובע מקליטתם הצפויה של עובדים חדשים ומתוספות שכר על פי ההסכמים שנחתמו בזמן האחרון בין הממשלה להסתדרות.

בסעיפי התפעול המדעי – העומד על כמיליון שקלים וחצי – תוכלו לראות גם כרבע מיליון שקלים המיועדים לסריקה. מדובר בסריקה על גבי תקליטורים של הדפים ששימשו במהלך עשרות השנים האחרונות את עובדי המילון ההיסטורי בטרם יכלו להכניס את עדכוניהם ישירות למחשב. הדפים המודפסים האלה, ובהם הערות מהערות שונות בכתב יד, אצורים במאות קרטונים במסדרונות האקדמיה ובמרתפיה, והגיעה העת לפנותם – ולו כדי להתחיל בעבודות השיפוץ. סריקתם גם תשפר את נגישותם לעובדי המילון. אנו מעריכים את מספר הדפים במיליון, ולאחר עריכת מכרז לסריקתם נבחרה ההצעה הטובה ביותר מבחינת איכות הסריקה, המחיר וטיב השירות.

עוד סעיף בתפעול המדעי הוא סעיף מפעלי המדע שאושר בנוכחם בשיבת התקציב הקודמת – ישיבה שיז – אלא ששני המפעלים שדובר בהם לא יוכלו לצאת אל הפועל בגלל חוסר תקציב. בסעיף נותני השירותים למילון ההיסטורי מתוקצבת ההוצאה על חוקרים המקבלים תמורה לעמלם לפי שעות.

שני מיליוני השקלים הרשומים בסעיף הוצאות הפיתוח הם הכסף שדובר בו המיועד

לשיפוץ הבניין הראשי. כאמור מיליון ומאתיים אלף שקלים יקצה לנו מחדש משרד התרבות; שמונה מאות אלף השקלים הנותרים הם עודפים מכספים הרשומים במאזני האקדמיה לשנת 2009 ויועדו לשיפוצים. כפי שנאמר כאן בישיבת התקציב הקודמת, שני מיליון השקלים האלה לא יספיקו כדי לממן את תכנית השיפוצים במלואה. אם נצליח להגיע להסדר מניח את הדעת על גובה הארנונה שהאקדמיה נדרשת לשלם לעירייה לתקופה שלפני 2010, כלומר אם יסכימו להקטין את החוב ולפרוש אותו על פני כמה שנים, נוכל להפנות משאבים להמשך עבודות הפיתוח.

מ' בר-אשר: בפגישה עם שר הפנים אלי ישי הוא גילה אהדה רבה לאקדמיה. הוא אף אמר שיבוא לבקר כאן.

י' בלאו: מה עם התכניות לעבור לקריית הלאום?

מ' בר-אשר: אין לדעת אם ומתי יתממשו התכניות האלה, ולכן השיפוצים המתוכננים לבניין הזה הכרחיים. מה גם שהבניין מיועד לשימור.

ט' בן-יהודה: גם הספרייה הלאומית מוציאה סכום נכבד על שיפוץ המבנה שלהם כאן, בגבעת רם, אף שבתוך כמה שנים תעבור הספרייה למבנה חדש בקריית הלאום.

י' בלאו: מדוע נאמר במסמך שלפנינו שהתכנית להעמיד את שני מפעלי המדע החדשים לא תוכל לצאת לפועל בשנת 2011?

מ' בר-אשר: בפגישה עם שרת התרבות, שכאמור אוהדת את ענייננו, היא שאלתני מה לדעתי צריך להיות תקציב האקדמיה ללשון העברית. השבתי לה שחמישה עשר מיליון שקל הוא תקציב סביר, אבל לא כל בעיות האקדמיה נובעות מתקציבה. אחת הבעיות היא שאנו מתקשים למצוא עובדים מתאימים. אפילו למדור קיים – מדור שירת ימי הביניים – עוד לא הצלחנו למצוא עובדים חדשים. עם זאת אני מקווה שיעלה בידנו להגדיל במשהו את תקציב האקדמיה כבר בשנת 2012.

ע' אורנן: האקדמיה צריכה להעמיד בראש מעייניה את מפעל המילון ההיסטורי, ולדעת היא צריכה לשקף את הקשר המיוחד לישראל. הכנת קונקורדנצייה מלאה למשנה או לשירת ימי הביניים יכולה להיעשות גם בלייפציג. מפעל כזה בישראל צריך, לפחות בחלקו, לעסוק גם במה שמיוחד את ישראל – העברית המדוברת והנכתבת בה, דוגמת זו שבעיתונים ובתרגומים, עברית המייצגת שפה חיה ותוססת עם דקדוק ואוצר מילים המיוחדים רק לה.

מ' בר-אשר: זאת בהחלט התכנית, אם כי תחילה עובדים במדור לעברית החדשה על מה שנכתב בתקופת ההשכלה. כשהגעתי לאקדמיה עבדו במדור הזה שני עובדים; היום יש תשעה, ואני מקווה שלא ירחק היום שנגיע לעברית של ימינו אנו.

ע' אורנן: בלי להזניח את ספרות הדורות הקודמים, יש להקצות כבר עתה משאבים

לעברית של ימינו. למשל אפשר שאחד העובדים יעבור מדי יום על העיתונים וידלה מהם חידושים. הייתי גם רוצה לראות בתקציב 2011 התמודדות עם מצבה הקשה של העברית ומענה להשתלטות האנגלית. ראו לדוגמה את העולם האקדמי: ההתכתבות בדואר האלקטרוני – באנגלית, הכינוסים בארץ – באנגלית, אפילו דוקטורטים נכתבים באנגלית. אפשר למנות עובד שיהיה אחראי על הנושא.

מ' בר-אשר: מעמד העברית הוא נושא לישיבה מיוחדת של האקדמיה. אשר להצעתך, אני מוכן לשקול אותה.

י' עופר: אני רואה בסעיפי ההכנסות העצמיות הכנסות מימון. מה הן?

ט' בן-יהודה: זאת הערכה לגבי הריביות מהבנק ופרות ההשקעה בבית ההשקעות.

מ' בר-אשר: לפני כשנה החלטנו – באישור המנהלה – להשקיע את כספינו באמצעות חברה מייעצת, וההשקעה נושאת פרות – כחמישה או שישה אחוזים בשנה.

א' אבנר: בעקבות האירועים במצרים והשינויים הצפויים בצורכי הביטחון של ישראל בגבולה הדרומי אני קורא בעיתונים על קיצוץ רוחבי המתוכנן בתקציב משרדי הממשלה. האם אנו ערוכים לכך?

מ' בר-אשר: דייה לצרה בשעתה. בפגישתי עם השרה היא אמרה במפורש שלמרות קיצוצים במוסדות אחרים תקציב האקדמיה לא נפגע.

א' חזן: האם האקדמיה רשאית להעסיק מתנדבים, למשל מורים שפרשו?

מ' בר-אשר: כן, ואם יבקשו אנשים ראויים להתנדב אצלנו, הם יתקבלו בברכה. כאמור בינתיים גם עובדים ראויים בשכר אנו מתקשים למצוא. אם אין שאלות נוספות, אני מבקש להצביע על אישור התקציב לשנת 2011 ועל אישור השינויים בתקציב 2010.

ברוב מוחלט אושרו השינויים בתקציב 2010 והתקציב לשנת 2011.
האד' אורנג' התנגד לתקציב 2011.

[הערת העורך: תקציב 2010 פורסם בכרך הקודם של זיכרונות האקדמיה (לשנים התשס"ז–התש"ע) בעמ' 320–321. לתקציב המפורט של 2011 ראו להלן, עמ' 254–256.]

ג. מפעל המילון ההיסטורי

1. אברהם טל: דין וחשבון על מפעל המילון ההיסטורי

בראשית דבריי ובתגובה לדברי האד' אורנג' אני מבקש להביע סיפוק גדול מהעובדה שאבות האקדמיה החליטו לקיים את מפעל המילון ההיסטורי פה בירושלים ולא בלייפציג.

בדיווח הקודם שלי במליאה בשנת 2008 קבלתי על מיעוט העובדים במפעל החשוב הזה. אז עמדה מצבת עובדי המילון על 26, חלקם הגדול במשרה חלקית, ובסך הכול 21 משרות לכל תקופתיה של העברית. באותם ימים היו רק שלושה מדורים: מדור הספרות העתיקה, מדור ספרות הגאונים ומדור הספרות החדשה; מדור ספרות ימי הביניים עוד היה בחיתוליו.

מאז אפשר להצביע בבירור על צמיחה: ראשית – שיפור ניכר במצבת העובדים: היום יש במילון ההיסטורי 34 עובדים ב־26 משרות. עליהם נוספים כמה עובדים מומחים המקבילים את שכרם לפי שעות. שנית – המדור לספרות ימי הביניים קרם עור וגידים, ובמקביל הוקם המדור לספרות הרבנית ובו שישה עובדים.

אתאר בקצרה את מדורי המילון השונים, אך ראשית אציין לשבח את מדור המחשוב, מדור קטן העושה עבודה נפלאה ונותן מענה לא רק לצרכים המשתנים של המילון ההיסטורי אלא גם לצורכי המזכירות המדעית. העבודה המוטלת על כתיב חמשת עובדיו היא הרבה למעלה מיכולתם, ואם יגדל תקציב האקדמיה בשנים הבאות, ראוי כי חלק ניכר מן התוספת יופנה להגדלת צוות המדור.

מדור הספרות העתיקה חידש את הטיפול במגילות ים המלח. כידוע לכם יש פער גדול בין החומר שהיה קלוט במאגרינו ובין מה שידוע היום על המגילות בעולם המדע, ולא רק מפני שהמגילות המקראיות אינן כלולות בהם. מאז הותקנו המגילות יצאו לאור קטעים חדשים רבים; קטעים ידועים נקראו מחדש; והשיפור באמצעים הטכנולוגיים הביא לפיענוח מילים וקטעים שנישטשו. התיקונים והחידושים האלה לא מצאו את דרכם למילון ההיסטורי אלא עתה, משהעמדנו על המלאכה שני עובדים – את חנן אריאל ואת ד"ר אלכסיי יודיצקי – והם נהנים משיתוף פעולה פורה עם האד' קימרון. בספרות ימי הביניים עוסקים כרגע בשירה. במדור קטן זה ארבעה עובדים: אהרן ברבריאן, ירון לישע, יעקב עציון וד"ר מיכאל רנד, ובעת האחרונה עובדו בו כל שירי שמואל הנגיד, שירי לוי אבן אלתבאן, יוסף אבן לטימי, יהודה אבן גיאת, יצחק אבן עזרא ומבחר משירי יצחק אבן כלפון. זה הישג לא קטן, וכאמור עודנו מחפשים אנשים למדור הזה.

במדור לספרות הגאונים העבודה רבה: כאלף תשובות ואיגרות, כשבעים פירושים לתלמוד ועוד כהנה וכהנה חיבורים, כגון שאילות, הלכות פסוקות, הלכות ראו והלכות גדולות.

המדור לספרות הרבנית של ימי הביניים פוסע את פסיעותיו הראשונות. בזמן הקצר שחלף מאז הוקם טרחו שלושה מלומדים – פרופ' שמחה עמנואל, פרופ' יעקב שפיגל וד"ר עזרא שבט – והעמידו לרשותנו את הצעותיהם לספר מקורות. על פי הרשימות עמל ד"ר עזרא שבט על חיבור ספר המקורות לשנים 1050–1150. בשלב הראשון הוחלט להתקין את החיבורים האלה: פירוש רש"י לתורה לפי כתב יד לייפציג; שו"ת רש"י; מחזור ויטרי לפי כתב יד קלגסבלד (ששון לשעבר); ולבקשת הנשיא גם את משנה תורה לרמב"ם. התקנת שו"ת רש"י והגהתן לפי כתב יד מונטיפיורי 98 כמעט הסתיימה. פירוש רש"י לתורה והחלק ההלכתי של מחזור ויטרי הולכים ומותקנים, ואף הוחל בהתקנת ספר המדע והאהבה של משנה תורה לרמב"ם לפי כתב יד האנטינגטון 80. במדור לספרות החדשה נרשמו ערכים ליצירות רבות מימי ההשכלה, והושלם רישום

הערכים ליצירות מאוחרות של אחד העם ושל יוסף חיים ברנר. במדור שוקלים להעמיד גבול בין היצירה העברית שנכתבה עד סוף מלחמת העולם הראשונה ליצירות שנכתבו אחריה, עם מעבר מרכז הכובד של היצירה העברית מאירופה לארץ-ישראל, ולהעמיד לתקופה המאוחרת ספר מקורות חדש.

כמה עובדים אינם קשורים למדור מסוים: קורדליה הסטרמן מופקדת על איסוף ורישום הביבליוגרפיה לערכים ולשורשים במאגרי המילון; ד"ר מיכאל ריז'יק השלים את כתיבת ספר המקורות ליצירת יהודי איטליה; וד"ר גבריאל בירנבאום אחראי לכתיבתם של ערכי המילון לתקופה הקלסית. עד כה נכתבו למעלה משלוש מאות ערכים – כולם באות תי"ו – שכן הוחלט לכתוב את הערכים מן הסוף להתחלה.

אחד הדברים החשובים שקרו בעת האחרונה, וליתר דיוק בקיץ האחרון, היה איחוד מאגרי המילון לספרות העתיקה עם אלה של הספרות החדשה. במשך עשרות שנים היו שני המאגרים נפרדים בגלל אופיים השונה של החיבורים. הרי שתי דוגמאות: מבחינת דרך ההצגה של החיבורים – בספרות העתיקה החיבורים מבוססים על כתבי יד, וחלוקת הטקסטים לפסקותיהם היא בדרך המסורתית, למשל המשנה נחלקת כמקובל לסדרים, מסכתות, פרקים ומשניות. לעומת זאת מאגרי הספרות החדשה מבוססים על חיבורים מודפסים, והעמוד והשורה הם היחידות הבסיסיות. דוגמה אחרת: בספרות העתיקה לא כל כתבי היד שלמים, לעתים הכתוב בהם מטושטש, מחוק ומתוקן בידיים שונות. עובדי המילון המעבדים חיבור כזה צריכים לציין את הדברים האלה במערכת סבוכה של סימנים הידועה לעובדי המילון בלבד, ובהם סימני שאלה, סימני קריאה וסוגריים לסוגיהם. לעומת זאת בספרות החדשה סימני הפיסוק אינם חיצוניים לטקסט אלא הם חלק ממנו.

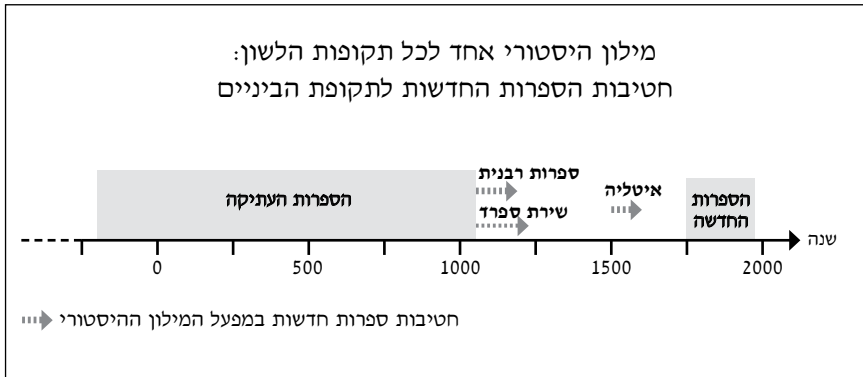
מאז ייסוד המילון ועד היום השתנו המחשב ושימושיו לבלי הכר, וכדי שנוכל להעמיד את המאגרים לרשות הציבור נדרשו מאתנו מאמצים אדירים לאחד את שתי השיטות, לפשט אותן ולהפוך אותן לידידותיות למשתמש הלא מיומן. איחוד המאגרים הסתיים, אבל מלאכת שינוי פני האתר טרם הסתיימה, ומן הדברים שתראה לכם עוד מעט דורית לרר, מרכזת מפעל המילון ההיסטורי והמוציאה והמביאה של מרבית החידושים, תוכלו לראות לאן עתיד האתר החדש של המילון להגיע.

מ' בר-אשר: תודה רבה לאד' טל. עתה תישא ותציג את דבריה דורית לרר, אחד הנכסים החשובים של מפעל המילון ההיסטורי. אפשר לומר כי מאז החלה לרכז את עבודת המילון, שינה המילון ההיסטורי את פניו.

2. דורית לרר: מה חדש במאגרים?

ראשית לכול – תודה לנשיא ולעורך המילון על התמיכה והאמון בי. מה שהתחדש במאגרי המילון ההיסטורי בשלוש השנים האחרונות נובע משתי מטלות שקיבלנו עלינו, ושתיהן קשורות קשר הדוק לחזון של המילון ההיסטורי. שני פנים לחזון: האחד – כתיבת מילון היסטורי אחד המבטיח את כל תקופות הלשון. לשם כך התחלנו – כפי ששמעתם מפרופ' טל – למלא את התקופה שבין 1050 ל-1750

לסה"נ – תקופה שממנה לא היו במאגרנו שום חיבורים. הפער החל להתמלא בעבודת המדור לשירת ימי הביניים והמדור לספרות הרבנית ובעבודה על חטיבת ספרות איטליה במדור לספרות החדשה. בעת ההכנות המעשיות להקמת המדור לספרות הרבנית נוכחנו שעלינו לטפל תחילה באנומליה של שני מאגרים נפרדים בעלי שתי רשימות ערכים שונות, משום שרישום הערכים לספרות הזאת יצטרך להסתמך על העבודה שנעשתה בשני המאגרים גם יחד.

ההכנות למשימה החשובה של איחוד המאגרים ארכו קרוב לשלוש שנים. היה צורך לחבר ספר מקורות חדש ומאוחד ולהחליט כיצד לאחד את רשימות הערכים. התברר שההבדלים ביניהן לא היו כה גדולים כפי שסברנו בתחילה – שהרי משמעויותיהן של מילים השתנו לאורך כל התקופות, לא רק בעברית החדשה, ובבסיס הדברים עברית אחת לפנינו. לעתים נבעו ההבדלים בין הרשימות מהבדלי השקפה או טעם ולא שיקפו מציאות לשונית שונה. בסופו של דבר רק בכשבעים ערכים – מתוך למעלה מחמישים וחמישה אלף ערכים במאגר המאוחד – יש מחלוקת עקרונית על צורת הערך. על אלה נוספות כמה מאות מילים מן היוונית והלטינית שהתאזרחו בעברית במהלך הדורות. בספרות העתיקה הן מסומנות כמילים לועזיות ובעברית החדשה הן קיבלו ערכים עבריים. מדור המחשוב עמל רבות על האיחוד ועל תכנונו, ואף עשה ניסיונות מקדימים כדי לוודא שלא ייגרמו נזקים ושהמבצע יעבור בהצלחה וללא תקלה. ואכן כששבו עובדי המילון באחד בספטמבר 2010 מן החופשה המרוכזת, מצאו מערכת מאוחדת הפועלת כהלכה. נכון להיום כוללים מאגרנו המאוחדים 17 מיליון תיבות.

החלק השני של חזון המילון ההיסטורי הוא להיות ארכיון הלשון העברית, ארכיון השייך לעם ולעולם. לשם כך צריך להנגישו לציבור, כלומר גם לפשט את מערכת הסימנים והקיצורים הנהוגה במילון וגם להפוך את תכנת החיפוש עצמה לידידותית יותר למשתמש. על פיענוח הסימנים והקיצורים הסתומים שבאו בשמות החיבורים ובתווננים הביבליוגרפיים עבדנו בעת הכנת ספר המקורות המאוחד, וחלקם הקטן מוצג לציבור כבר כעת. עוד נותרה מלאכת פישוט ואיחוד של סימני ההתקנה המשמשים בטקסטים עצמם. דרושים לנו סימנים שיתאימו לטקסטים מכל התקופות והיו ברורים לציבור

הרחב. בעניין זה אנו מתעניינים בתקן בין-לאומי אחיד הנקרא TEI. אימוצו יאפשר, בין השאר, החלפת טקסטים עם מוסדות אקדמיים ברחבי העולם. אשר להפיכת התכנה לידידותית למשתמש, בימים אלה הולך ונבנה אתר חדש למילון, אתר שהחיפוש בו יהיה נוח יותר ושאפשר יהיה להפיק ממנו הרבה יותר מידע ממה שאפשר היום. כידוע לכם באתר המילון ההיסטורי היום יש רק החומר של הספרות העתיקה, ועדכנונו האחרון היה לפני שנה. באתר החדש יינתן החומר כולו – של הספרות העתיקה והחדשה כאחד – והוא יהיה מעודכן תמיד. בניית האתר החדש כוללת תכנת עבודה חדשה לעובדי המילון. כעת אדגים לכם כמה מן הדברים שיוכל המעיין להפיק מן החיפוש בתכנה החדשה. [הערת העורך: הוצגה גרסה ראשונית של האתר החדש.]

היום כאשר אנחנו מחפשים מילה במאגרים, עלינו להחליט מראש אם לחפשה בערכה או בצורתה, וכידוע לכם ההבחנה בין הדברים איננה כה פשוטה, במיוחד למשתמש הסביר. למשל המבקש את הערך נישואין לא ימצאנו, ורבים כבר התלוננו על כך. ככל שם פעולה, המילה נחשבת חלק ממערכת הפועל וכלולה בערך הפועלי "נשא (פיעל)". בתכנה החדשה לא יצטרך המשתמש להחליט מראש לפי מה כדאי לו לחפש, משום שהתוצאות שתתקבלנה תהיינה גם לפי הערך וגם לפי הצורה. וכך מי שיחפש את המילה נישואין, יקבל את מופעיה במאגרים בצורתה זו, וגם יוכל לראות שהיא משובת במילון לערך הפועלי האמור. אם ירצה למצוא גם צורות וכתבים אחרים, יהיה לו קצה החוט החסר לו היום. כרגע קבלת תוצאות במקרים כאלה עודנה תלויה במציאותה של המילה במאגרינו בצורה ובכתיב מסוימים, אבל אין ספק שמדובר בשיפור ניכר למצב היום, ופתרון מלא לכעיה נמצא בפיתוח.

חידוש מהותי נוסף הוא הצגה של חלוקת הערכים לפי המשמעויות של השורש. לדוגמה בחיפוש השורש נח"ל יתקבלו רשימות ערכים נפרדות לכל אחת ממשמעויותיו: (א) נחלה, אחוזה; (ב) נהר; (ג) כלי נגינה; (ד) נחיל דבורים. המשתמש יוכל לקבל סטטיסטיקה על המילה המבוקשת בחלוקה לפי תקופה או לפי סוגה. הוא יוכל לצמצם את הקורפוס לחיפוש לפי צרכיו – לפי תקופה, לפי מחבר ולפי סוגה. לדוגמה הוא יוכל לבקש לחפש ביצירותיו של ביאליק מלפני 1910. בערך נוכל לקבל את כל צורותיה של המילה ולמיינן בדרכים שונות, למשל לפי שכיחותן או לפי סדר האל"ף-ב"ת.

הצגת המובאות תהיה מעתה גמישה, כלומר המחפש יוכל לקבוע את אורך המובאה הרצוי לו ואת הנתון שעל פיו ימוינן המובאות, למשל על פי צורת המילה או הסוגה ולא דווקא על פי הסדר הכרונולוגי. המעיין יוכל לצפות במובאות החל בשנה שיבחר ולדלג למובאות של מחבר או של חיבור מסוים.

גם העיון בחיבורים ישופר: המשתמש יוכל לראות את הטקסט ברצף, ולא כמו היום בחלוקה לפסקאות. בלחיצת כפתור אף יוכל לקבל גרסה רצופה להדפסה – עם מראה המקום. עובדי המילון יוכלו לראות את צילומי כתבי היד שברשותנו בתבנית דיגיטלית, כלומר מתוך המאגרים עצמם.

אלה רק חלק מהשיפורים והחידושים, ועוד היד נטויה.

מ' בר־אשר: תודה רבה לגב' לרר, שניסתה בזמן קצר לסכם חודשים רבים של עבודה. מטבע הדברים אי אפשר להראות ולהסביר הכול, אבל אין ספק שהשינויים הצפויים מפליגים, והחיפוש במאגרים יהיה פשוט, נוח ויעיל הרבה יותר.